

**חרם חברתי?
 לא בכיתה שלי!**

← **מסתכלים**

→ **מכבדים**

← **משתפים**

רציונאל

**"כֹּף אָמַר לָהֶם הַקֹּפֶ"ה לְיִשְׂרָאֵל:
בְּנִי, מָה אָנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֲלֵא,
שְׁתִּהְיוּ אוֹהָבִים זֶה אֶת זֶה
וְתִהְיוּ מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה"**

(תנא דבי אליהו)

חרם=נידוי חברתי של אדם

חרם חברתי בכיתה

הוא תופעה רווחת מאוד בבתי הספר.
זה נפוץ במיוחד בכיתות בבתי הספר היסודיים.
רוב המקרים מתרחשים בכיתות ד-ו,
כיון שבגיל זה ישנה כבר מודעות
ל"כוח החברתי"

הילד/ה המוחרמ/ת עובר/ת חוויה של
דחייה חברתית, המעוררת בו תחושות קשות
של בדידות, בושה ואשמה, ויכולה להותיר בו
צלקות של פגיעה בדימוי העצמי לשנים ארוכות.
למורה יש תפקיד משמעותי בזיהוי החרם ובטיפול בו,
בנוסף, חשוב לבצע פעולות אקטיביות
למניעת חרם בכיתה על ידי יצירת מרחב קבוצתי
בטוח ומוגן לשיתוף ולהקשבה,
ועידוד תרבות כיתתית של לכידות קבוצתית
וערבות הדדית.

בשיעור זה נעלה את המודעות בקרב תלמידי הכיתה

על מנת למנוע מקרים כאלו,

וכן לנסות לזהות במידה וזה קיים.

על מנת לטפל בתופעה כראוי

וליצור סביבה בטוחה לכל

תלמיד ותלמידה!

מותאם לכיתות ד'-ה'-ו'

מסתכלים

מכבדים

משתפים

הזמנה למשחק

התלמידים יעמדו במעגל צפוף כתף אל כתף, מתנדב/ת יעמוד/תעמוד מחוץ למעגל, כשתינתן האות עליו/ה לנסות ולהיכנס למעגל בכל דרך אפשרית, בעוד כל שאר הילדים מנסים להישאר כגוף אחד ולא לאפשר לו/ה להיכנס.
ילד/ה שהצליח/ לפרוץ את דרכו פנימה, יוחלפו ע"י מתנדב/ת אחר/ת.
לאחר 5 סיבובי משחק נחזור למליאה, וננהל דיון קצר על המשחק בעזרת השאלות הבאות:

האם חוויתם/ן פעם כזו חוויה במציאות?
מי רוצה לשתף על מקרה בו הוא רצה להשתתף במעגל חברתי כלשהו ולא אפשרו לו לקחת חלק?

איך הרגיש/ה הילד/ה שניסה/תה להיכנס למעגל?

איך הרגשתם/ן כשניסיתן/ם בכל דרך אפשרית למנוע מחבר/ה להיכנס למעגל?

האם יש כאן מישהו/י שלמרות שמדובר במשחק, התקשה לעמוד אל מול החבר/ה בחוץ ואפשר לו/ה להיכנס?

מסתכלים

מנבדים

משתפים

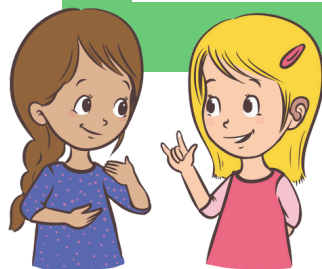
"כִּןְ אָמַר לָהֶם הַקֶּבֶ"ה לְיִשְׂרָאֵל:
בְּנֵי, מָה אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֲלֵא,
שְׁתִּהְיוּ-אוֹהָבִים זֶה אֶת זֶה
וְתִהְיוּ-מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה"
(תנא דבי אליהו)

מסתכלים

מכבדים

משתפים

כיצד ניתן לכבד אחד את השני?

הביאו דוגמאות לפעולות ומעשים שאתם עשיתם.

הביאו דוגמאות לפעולות ומעשים שעשו לכם.

טולי תעלולי 17 - "בוז למלכת הכיתה" גלילה רון פדר

- הסיפור בקיצור...

בתגובה לסירוב החליטה מלכת הכיתה להפיץ את השמועה שדגן היא ילדה שקרנית וקמצנית והכריזה שיש עליה חרם. אך הפעם התקוממה נגדה טולי. טולי היא טליה – כוכבת הסדרה "טולי תעלולי" וחברתה הטובה של דגן. בעצתו של חברה, הטבח הסיני – שמיל, היא החליטה להטיל חרם על איריס גבעולי, על אף שברור לה שלא יהיה פשוט לצאת נגד מלכת כיתה. טולי טלפנה אל חבריה הקרובים וסיפרה להם על החרם, אך לא סיפרה להם שהיא היוזמת של הרעיון. נחושה לעזור לחברתה דגן היא השביעה את כולם לא לספר על התעלול. טולי מגלה מי שומר סודות, ומי מגלה, מי נאמן לחבריו, ומי בוגד באמונם. בלילה לא הצליחה להירדם וחיפשה תירוץ להעדר מבית-הספר.

איריס גבעולי היא מלכת הכיתה. מלכה ללא כתר וללא שרביט. מלכה מוכתרת כמעט בזכות עצמה... איריס גבעולי היא מלכת הכיתה, כי כל ילדי הכיתה מתחנפים אליה. הבנות רוצות לשבת לידה, והבנים חושבים שהיא הילדה הכי יפה בכיתה. בליבם הילדים כועסים עליה, אבל אינם עושים דבר. הם חוששים ממנה, כי היא מחליטה בשביל כולם, והיא גם יודעת להעניש את מי שאינו נשמע לה. העונש של איריס גבעולי הוא, בדרך כלל... חרם. כשהיא מחליטה להטיל חרם על מישהו או על מישהי, היא מסיתה את כל הכיתה, ואוי למי שאינו מציית. באחד הימים סירבה דגן לתת לאיריס גבעולי את הצבעים שלה.

מסתכלים

מכבדים

משתפים

טולי תעלולי 17 - "בוז למלכת הכיתה" גלילה רון פדר

- הסיפור בקיצור...

טולי חששה שהמלכה תגלה מי זמם את הטלת החרם נגדה ותחרים אותה.

ל נ צ ח!

בדרך לבית-הספר שיננה לעצמה: "איריס גבעולי היא סתם ילדה, ואין לה כתר של מלכה".

לשמחתה, חבריה הנאמנים שיתפו פעולה, וכמעט כל ילדי הכיתה שמחו להעניש את איריס גבעולי, כפי שהיא הענישה אותם בעבר: הם התעלמו ממנה. ואכן, היא חשה בודדה ומבוהלת. בשיעור היא פרצה בבכי וסיפרה למורה על החרם.

בשיחה עם המורה סיפרו התלמידים למורה מה עשתה להם איריס גבעולי, וכיצד נפגעו ממנה.

איריס גבעולי לומדת לקח, ובכיתה מחליטים שלא יוטל עוד חרם על אף אחד.

איך אתם הייתם נוהגים
אם היו מחרימים את החבר/ה הטוב/ה
ביותר שלכם?

האם הייתם מצטרפים לחרם
או שהייתם נאמנים לחבר/ה?

האם הייתם פותרים את הבעיה הזו
בשונה מטולי?
מדוע?

מסתכלים

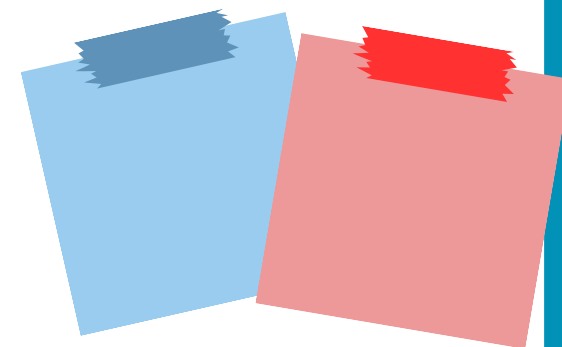
מכבדים

משתפים

„איזהו מְכַבֵּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: ”כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד, וּבְזֵי יִקְלוּ”

(אבות, ב')

דיון כיתתי מונעים את החרם הבא!

- כל תלמיד/ה מקבל/ת 5 פתקים בצבעים שונים.
- המורה מציגה בפני הכיתה את הדילמה והשאלות.
- כל התלמידים כותבים על אחד מהפתקים את תשובותיהם - יש להגדיר מראש איזה צבע פתק לאיזו דילמה לדוגמא: דילמה מספר 1 - צבע ירוק וכד', בכל פתק 2 צדדים ל-2 דילמות שונות.
- בסיום, תלמידים הרוצים לשתף את תשובותיהם משתפים, ומתקיים דיון כיתתי לאור תשובותיהם.
- להצגת הדילמות הקליקו על **הקישור הבא**.

הצעות נוספות להמשך...

- ניתן לעשות פינה בכיתה ולתלות את תשובותיהם של הילדים.
- מדי פעם במהלך השנה, מחליפים את הדילמות ומקיימים שוב דיון ע"מ למנוע את החרם הבא - לטובת העלאת מודעות תמידית.

„איזהו מְכַבֵּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר:
”כִּי מְכַבְּדֵי אָבִיךָ, וּבְנֵי יִקְלוּ”

(אבות, ד')

הזמנה למשחק

חרם חברתי - לא בכיתה שלי!

- יושבים במעגל.
- המורה מחזיקה חבילה של חוט צמר.
- את הקצה היא נותנת לתלמיד/ה המעוניין להתחיל...
- כל תלמיד/ה אומר/ת כלל כיצד למניעת חרם בכיתה.
- ומוסר את החוט לילד/ה אחר/ת שמתחבר ומוסיף עוד...
- כך ממשיכים עד אחרון התלמידים...
- התוצאה: רשת כיתתית מחברת המביעה את המסר: **”חרם חברתי - לא בכיתה שלי!”**

הצעות נוספות להמשך...

- ניתן לכתוב את הכללים שנאמרו באמנה כיתתית שתיתלה בכיתה.
- לכתוב כרזות בנושא ולתלות ברחבת ביה"ס.

מסתכלים

מכבדים

משתפים

חרם/נועם חורב

וְהוּא מְצַלֵּיחַ בְּמִקּוֹם הָעֵבוּדָה
מְחַיֵּיךְ שָׁם לְכוֹלֵם עִם הָעֵינָיִים
וְאֵז מְרַגֵּשׁ בְּלֵב אֶת הַצְּבִיטָה
כְּשֶׁהֵם לֹא קוֹרְאִים לוֹ שׁוּב לַצְּהָרִים

וְהַפְּצָע בְּנִשְׁמָה מְמַשִּׁיךְ לְשָׂרוֹף
גַּם כְּשֶׁהוּא מְרַגֵּשׁ כְּבָר מְאוּשָׁר
הוּא מְבַלֵּה חַיִּים שְׁלֵמִים רַק בְּלִשְׁלוֹף
אֶת הַקּוֹצִים שֶׁל הָעֵלְבוֹן מֵהַבָּשָׂר

וְהַלְוֹאֵי וְהַיִּינוּ יְכוֹלִים
לְחַסּוֹךְ אֶת כָּל הַסִּבֵּל הַמְּיוֹתֵר
כִּי יֵלֵד שְׁעֵשׂוֹ עָלָיו חָרֵם
אֲךָ פְּעַם לֹא בְּאֶמֶת מְחַלִּים
הוּא רַק לּוֹבֵשׁ בְּגָדִים שֶׁל מְבוֹגֵר

"יֵלֵד שְׁעֵשׂוֹ עָלָיו חָרֵם
אֲךָ פְּעַם לֹא בְּאֶמֶת מְחַלִּים
הוּא נוֹשֵׂא עָלָיו צְלָקֶת
וְאֶת כּוֹבֵד הַמִּילִים

וְגַם כְּשֶׁזֶה נִדְמָה שֶׁהוּא בְּסֻדָּר
מִבְּפָנִים הוּא מְתַפְקֵעַ מִבְּדִידוֹת
וְסוֹחֵב עָלָיו אֶת כָּל עֵקְבוֹת הָעֵדָר
שֶׁדָּרַס לוֹ בְּלֵי לְשֵׁאוֹל אֶת הַיֵּלֵדוֹת

הוּא הוֹפֵךְ לַהֲיֹוֹת חַיִּיל אוֹ מְפַקֵּד
וְהוּא חֹלֵק מֵהַחֲבֵרָה בְּכֹאִילוֹ
אֲבָל בְּסוֹף מְכַל פִּיצוּץ נִשְׁאָר גַּם הַד
וְיֵלֵד שְׁצוּעֵק חֲזֵק הַצִּילוֹ

מסתכלים

מנבדים

משתפים

„ולתפארת מדינת ישראל“

ממשיכים את דרכה של

„אופק ראשון“

מסתכלים

מנבדים

משתפים

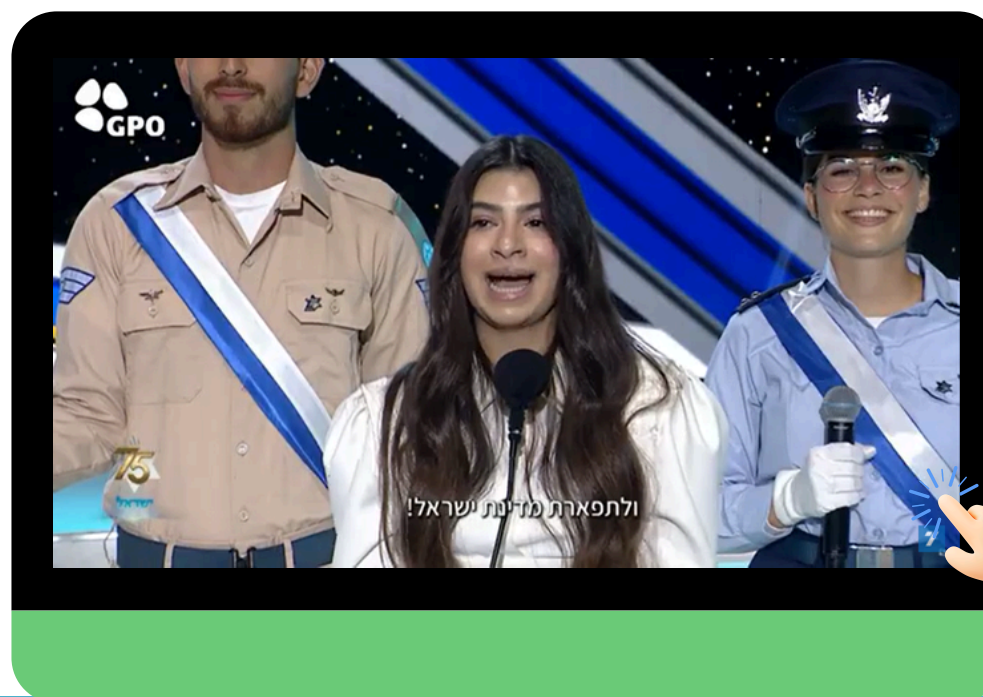
- האם אתם מכירים אותה? שמעתם עליה?
- כיצד לדעתכם היא קשורה לנושא?

הנערה אופק השיאה משואה בהר הרצל
ביום העצמאות ה-75 למדינה.

אופק השיאה את המשואה בשמם של
הילדים החווים קשיים חברתיים
וסובלים מחרם ומנידוי.

צפו באופק (הקליקו על התמונה), האזינו לה וכתבו
מהם המסרים המרכזיים שהעלתה בדבריה:

מסתכלים

מנבדים

משתפים

יוצאים לפעולה!

אופק "יצאה" נגד התופעה "המכוערת" של חרם

והפכה להיות אחת מהנערות המשפיעות

בעזרת פעולות רבות שלקחה בהם חלק:

1. יחד עם תוכנית הטלוויזיה "הצינור" הקימה את **"סיירת החרם"**, שבעזרתה היא עוזרת לילדים שסובלים מעלבונות החרם וההשפלה.

2. **נפגשה עם בכירים בממשלה** וביניהם בנימין נתניהו, יולי אדלשטיין, רובי ריבלין ועוד.

3. משתתפת בפאנלים ומרצה על סיפור חייה ועל האופן בו ניתן להתמודד במצבי חרמות

ובריונות בבתי ספר ברחבי הארץ עם **הרצאתה "אזעקת אופק"**.

4. הקימה **סדנה לילדים ונוער "האופק שלי"**.

5. **פועלת ומתנדבת רבות** על מנת להילחם בתופעת החרמות והבריונות ועוד...

מסתכלים

מנבדים

משתפים

„וזה מתחיל בצעד זה מתחיל בחלום זה מתחיל באיזור בבטן שתמיד ממשיך לנשום...“

בחרו פעולה אחת בה אתם מאמינים שתוכלו להשפיע בנושא זה
חשבו כיצד תבצעו אותה, מי יהיו השותפים שלכם להצלחה
וקדימה...צאו למשימה!

“תמרורים”

הכינו תמרורי אזהרה
המבטאים את המסר
“חרם לא בבית ספרינו”
קשטו ועטרו
והציבו אותם ברחבי
ביה”ס

“שיר”

מוזמנים לכתוב שיר
משלכם...
תוכלו להעביר בו מסר
לאופק ו/או לילדים
השקופים ו/או לילדים
הניבורים.

“תסריט”

כתבו תסריט המתאר
ילד/ה הנקלע/ת למצב
בו היא/הוא מוחרמת/ת
על ידי חברים/ות
לכיתה, מצליח/ה לקבל
עזרה ומתמודד/ת.
צלמו את הסרטון.

“סיירת חרם”

תכננו הקמת סיירת
דומה בבית הספר
שלכם/ן: מה חשוב
לכ/ם בפעילות של
הסיירת? כיצד תפעלו
למען ילדים וילדות
בביה”ס?

מסתכלים

מכבדים

משתפים

"צריך לעזור, צריך לעזור"

הרב יצחק הלוי הרצוג זצ"ל

הקשר הנאמר: משפט מרכזי בתפיסתו ובהשקפתו כלפי העם.

מסתכלים

מנבדים

משתפים